

Utlåtande 2008:185 RI (Dnr 339-1010/2008)

Införande av social ekonomi som policy i Stockholms stad
Motion av Rebwar Hassan (mp) (2008:34)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2008:34) av Rebwar Hassan (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Rebwar Hassan (mp) föreslår i en motion (2008:34) att staden ska uppmuntra till att fler verksamheter drivs av föreningar, kooperativ, stiftelser och mindre företag som har samhällsnytta istället för vinstintresse som sitt främsta motiv. Motionären anser att staden ska utarbeta en policy om social ekonomi för Stockholms stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att staden ger ett omfattande ekonomiskt och utbildningsmässigt stöd till föreningar och via förenklade upphandlingar uppmuntrar mindre företag. Staden har ramavtal med flera stiftelser som exempelvis Stiftelsen Stora Sköndal och Stiftelsen Judiska Hemmet. Stadsledningskontoret anser att det är omöjligt att skriva en generell policy för social ekonomi eftersom individuellt inriktat stöd till näringsidkare enbart får lämnas om det

finns synnerliga skäl. Detta inträffar i princip aldrig i en storstad som Stockholm.

Mina synpunkter

Jag delar motionärens engagemang för det ideella arbete som bedrivs inom vad motionären kallar den sociala ekonomin. Den ideella sektorn och de frivilliga sammanslutningar och gemenskaper som uppstår i det civila samhället är oundgängliga för ett vitalt samhällsliv och för medborgarnas välfärd. Inom ramen för den verksamhet som bedrivs av föreningar, kooperativ, församlingar, stiftelser och andra ideella gemenskaper skapas omistliga värden för många människor. Utifrån en borgerlig samhällssyn är det självklart att bejaka detta och att verka för att stärka civilsamhället.

I den politik som majoriteten driver finns därför också en tydlig medvetenhet om den roll som den ideella sektorn spelar. Det är inte minst mot denna bakgrund som staden arbetar för fler alternativ inom verksamheter som traditionellt dominerats av den offentliga sektorn. Denna strävan vilar bland annat på medvetenheten om det djupt mänskliga engagemanget inom exempelvis vård- och omsorgsverksamheter och förvisningen om att detta engagemang kan gynnas av att frigöras från offentliga strukturer.

Sverige har ett omfattande föreningsliv. De allra flesta människor i Sverige är på något vis delaktiga i en eller flera föreningar. Sett till de demokratiska principer som föreningslivet vilar på är det inte minst en värdefull tillgång för integration. Staden tillhandahåller också ett omfattande stöd till föreningsliv i olika former. Utöver ett rent pekuniärt stöd har en politisk kurs lagts fast inom exempelvis kultursektorn som just syftar till att stärka fristående kulturutövares oberoende. Likaledes präglas politiken på idrottsområdet av uttalade ambitioner att stärka idrottsrörelsens självständighet.

Från majoritetens sida är vi således högst medvetna om den betydelse som den ideella sektorn har och delar i huvudsak motionärens intentioner beträffande vikten av att den offentliga sektorn inte tränger undan de civila gemenskaperna utan tvärtom agerar för att stärka dem. Som stadsledningskontoret påpekar är emellertid de juridiska förutsättningarna för att utforma en generell policy för social ekonomi ytterst begränsade. Dessutom kan det ifrågasättas huruvida stödåtgärder från det offentliga inte riskerar att skapa beroendeförhållanden och inlåsnings effekter och därmed ha en konserverande effekt på de ideella verksamheterna. Det förefaller därmed vid en samlad bedömning som klokare och mer ändamålsenligt att låta majoritetens politik ligga fast och få bära frukt.

Bilaga

Motion (2008:34) av Rebwar Hassan (mp) om införande av social ekonomi som policy i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Carin Jämtin* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta en policy om social ekonomi för Stockholms stad
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Det finns flera goda exempel på hur människor har tagit initiativ till brukarstyrda kooperativ, exempelvis Basta Arbetskooperativ som drivs av tidigare drogberoende personer och kooperativ som drivs av personer med funktionsnedsättningar. Självfallet vill vi stödja verksamheter som drivs av socialt engagemang, brukarmakt och inte av snöda vinstintressen. Vi är därför positiva till att staden tar fram en policy om social ekonomi för Stockholms stad.

Social ekonomi har stor potential att komplettera och inspirera den offentliga verksamheten men kan aldrig ersätta den demokratiskt styrda verksamheten. I själva verket är en offentlig verksamhet den bästa garanten för att värna föreningslivets och den ideella sektorns intressen. Ideella intressen bygger på enskilda personers engagemang, vilket kan variera tid till annan. Samhället ska därför alltid ha det grundläggande ansvaret för social service och omsorg.

Vi vill varna för att engagemang för social ekonomi kan utnyttjas av krafter som inte vill annat än att sälja ut den offentliga sektorn. Den borgerliga majoriteten berömmar sig av att arbeta för fler alternativ i kommunens verksamhet, men i verkligheten har de stora företagen vunnit de största upphandlingarna inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden. Små brukarstyrda organisationer lär aldrig vinna några anbud i moderaternas Stockholm.

Finansborgarrådets fagra tal om föreningslivet klingar också falskt, när vi vet att staden har dragit in stödet till handikapporganisationernas intressepolitiska arbete och inte har räknat upp stödet till ideella organisationer inom den sociala sektorn trots stora behov. Inom kultursektorn gynnas kommersialiseringen på bekostnad av de kulturutövare som behöver stödet mest. Vi förstår verkligen varför majoriteten inte vill ha en policy för social ekonomi.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. motion (2008:34) av Rebwar Hassan (mp) bifalls
2. därutöver anför följande:

Stadsledningskontoret anser att det är omöjligt att skriva en generell policy för social ekonomi. Detta med hänvisning till kommunallagens likställighetsprincip, det vill säga att ”individuellt inriktat stöd till näringsidkare enbart får lämnas om det finns synnerliga skäl”. Men här har SLK uppenbarligen helt missuppfattat motionärens intentioner. Det handlar inte om att ge individuellt riktat stöd till näringsidkare.

Tanken med upprättandet av en policy för den sociala ekonomin är att ange kommunens förhållningssätt till den sociala ekonomin samt peka ut några områden där den sociala ekonomin bör spela en större roll i framtiden. Policydokumentet skulle rikta sig till medborgarna, kommunens anställda, föreningslivet och andra berörda aktörer.

Det finns alltså inga sådana juridiska hinder såsom SLK anger. Enligt den logiken skulle staden i så fall inte heller kunna ha en policy för upphandling och konkurrensut-sättning. Inte heller argumentet att stödåtgärder skulle ha en konserverande effekt på ideella verksamheter är logiskt då ju avsikten med motionen inte är att ge enskilda stödåtgärder utan att upprätta en policy för den sociala ekonomin.

En sådan policy skulle ha stor betydelse för att främja den sociala ekonomin, det vill säga verksamheter som drivs av ett socialt engagemang framför ekonomiska vinst-intressen.

Motionen ska därför bifallas.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Carin Jämtin* (s) enligt följande.

Vi tror att den sociala ekonomin har stor potential att komplettera den offentliga verksamheten, men de kan aldrig ersätta varandra. Det civila samhället har alltid varit en självklar arena för arbetarerörelsen och socialdemokratin, och det civila samhället har alltid haft en plats i det socialdemokratiska samhällsbygget. Tyvärr har den borgerliga samhällssynen lett till en förtvinning av föreningslivet, en dogmatisk avveckling av den offentliga sektorn, samt ett ersättande av ideella verksamheter och det civila samhället med företag. Den borgerliga politiken för den sociala ekonomin har ensidigt syftat till att ersätta offentliga åtaganden och motivera neddragningar i offentlig verksamhet och skattesänkningar.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2008:34) av Rebwar Hassan (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Stockholm den 8 oktober 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert* och *Teres Lindberg* (alla s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert* och *Teres Lindberg* (alla s) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Rebwar Hassan (mp) föreslår i en motion till kommunfullmäktige att kommunstyrelsen ska få i uppdrag att utarbeta en policy om social ekonomi för Stockholms stad.

En sådan policy skulle enligt motionären utgå från grundsynen att samhället ekonomiskt organiseras i tre sektorer: det privata näringslivet, den offentliga sektorn och den sociala ekonomin. Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar och har allmännyttan eller medlemsnytta, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Den lokala sociala ekonomin skulle enligt motionären med stöd och stimulans från kommunen i framtiden i högre utsträckning kunna bidra till att främja tillväxten i den lokala ekonomin och därmed skapa förutsättningar för vidgad välfärd, samt främja möjligheterna till integration i arbetslivet för arbetssökande som under lång tid saknat förankring på den reguljära arbetsmarknaden.

Motionären tänker sig också att den sociala ekonomin ska komplettera offentlig verksamhet och öka valfriheten för individen genom att erbjuda alternativ till den offentliga sektorns tjänster. I motionen jämförs Sverige med övriga Europa där den sociala ekonomin utför många av de uppgifter som i Sverige handhas av den offentliga sektorn.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret. Inom stadsledningskontoret har ärendet beretts av finansavdelningen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Rebwar Hassan (mp) föreslår i sin motion att staden ska uppmuntra till att fler verksamheter drivs av föreningar, kooperativ, stiftelser och mindre företag som har samhällsnytta som sitt främsta motiv och inte vinstintresse. Motionären föreslår att staden ska utarbeta en policy om social ekonomi för Stockholms stad.

Det finns ett flertal juridiska aspekter på om en kommun kan stödja olika verksam-

heter. Stödet måste vara i överensstämmelse med kommunallagen och de EG-rättsliga statsstödsreglerna. Det är därför nödvändigt att analysera hur den verksamhet bedrivs som staden avser att stödja.

En kommun har, enligt kommunallagen, ganska omfattande befogenheter att ge stöd till föreningar och andra organisationer inom vård, omsorg, idrott, friluftsliv, utbildning och kultur om det inte avser näringsverksamhet. De grundläggande kommunalrättsliga principerna som likställighetsprincipen, lokaliseringsprincipen mm måste dock beaktas. Likställighetsprincipen innebär att kommunen ska upprätta regler för hur bidrag ska sökas och på vilka grunder kommunen beviljar så att ingen särbehandling. Individuellt inriktat stöd till näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl, vilket är mycket ovanligt men en möjlighet för glesbygdskommuner att stödja lokala näringsidkare.

Enligt EG-rätten råder ett principiellt förbud mot stöd från det allmänna till företag eller produktion, d v s ett förbud mot statsstöd. Det finns dock omfattande möjligheter att erhålla undantag från förbudet. En utredning måste göras i varje enskilt fall för att utröna om det kan vara s k tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. I sådana fall finns ett större handlingsutrymme.

Kommunen måste således göra en bedömning från fall till fall om ett stöd kan lämnas i enlighet med gällande regler. Det innebär att det förefaller mycket svårt att upprätta en policy som är generell.

Stadsledningskontoret anser att stadens stöd till föreningar är mycket omfattande. Bidrag ges till sociala, kulturella, idrottsföreningar, pensionärsorganisationer m.m. Enbart socialtjänstnämnden fördelar under 2008 cirka 50 mnkr i verksamhetsbidrag till 76 olika föreningar. Dessutom erbjuds föreningarna annat stöd som utbildningsdagar i t.ex. myndighets- och arbetsgivarkunskap och demokratifrågor. Utöver dessa medel är det också möjligt att söka projektbidrag. Socialtjänstnämnden upprätthåller dessutom en del nätverk för att stödja olika föreningar i deras arbete.

Stadsledningskontoret menar att frivilligorganisationernas arbete är mycket viktiga för att staden ska kunna upprätthålla och utveckla välfärden i Stockholm. Motionärerna tar i sin motion upp att i övriga Europa är det mer vanligt än i Sverige med social ekonomi. Sverige har en större offentlig sektor än delar av Europa, men är trots det ett land där många personer är engagerade i föreningar.

Enligt Befolkningsstudien som överlämnades av Sköndalsinstitutet till regeringen 2005 så bistår var femte svensk med något ideellt arbete inom en organiserad social verksamhet under ett år.

Stadsledningskontoret anser att staden på flera olika sätt uppmuntrar mindre företag och föreningar. Avknoppning av verksamheter och start av privat företag uppmuntras och under mandatperioden har 28 verksamheter avknoppats i Stockholms stad. I stadens policy för upphandling och konkurrensutsättning(dnr 125-4310/2006) står att ”vid paketering av upphandlingar bör effekten av volymfördelar vägas mot de effekter som en allt för stor upphandling kan ha på mindre företags möjlighet att lägga anbud”. I policyn står också att det är viktigt att staden i sina upphandlingar strävar efter minskad byråkrati just för att få med mindre och medelstora företag som anbudsgivare.

Staden har via utbildningar stöttat nämnderna i deras upphandlingar.

Sammanfattningsvis så menar stadsledningskontoret att staden på olika vis stöder föreningar och via förenklade upphandlingar uppmuntrar mindre företag. Staden har även ramavtal för enstaka platser inom äldreomsorgen med flera stiftelser som exempelvis Stiftelsen Stora Sköndal och Stiftelsen Judiska Hemmet. Stadsledningskontoret anser att det är omöjligt att skriva en generell policy för social ekonomi eftersom individuellt inriktat stöd till näringsidkare enbart får lämnas om det finns synnerliga skäl. Det inträffar i princip aldrig i en storstad som Stockholm. Stadsledningskontoret föreslår därför att motionen avslås.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:34

2008:34

Motion av Rebwar Hassan (mp) om införande av social ekonomi som policy i Stockholms stad

Dnr 339-1010/2008

En sådan policy utgår från grundsynen att vårt samhälle ekonomiskt organiseras i tre sektorer: det privata näringslivet, den offentliga sektorn och den sociala ekonomin. Policyn anger kommunens förhållningssätt till den sociala ekonomin samt pekar ut några områden där den sociala ekonomin bör spela en större roll i framtiden. Policydokumentet riktar sig till medborgarna, kommunens anställda, föreningslivet och andra berörda aktörer.

Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhällseliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organiserade fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar. Verksamheten inom den sociala ekonomin har allmännyttan eller medlemsnyttan, inte vinstintresse, som främsta drivkraft.

Verksamheter inom denna sektor av ekonomin tillgodoser redan idag många gemensamma behov av arbete, bostäder, fritidsverksamhet, kultur, brottsförebyggande arbete, utbildning, barnomsorg, äldreomsorg, miljöfrämjande arbete, infrastruktur m.m.

Den lokala sociala ekonomin skulle med stöd och stimulans från kommunen i framtiden i högre utsträckning kunna bidra till att:

- Främja tillväxten i den lokala ekonomin och därmed skapa förutsättningar för vidgad välfärd.
- Främja möjligheterna till integration i arbetslivet för arbetssökande som under lång tid saknat förankring på den reguljära arbetsmarknaden.

Den sociala ekonomin utför i många europeiska länder uppgifter som i Sverige handhas inom den offentliga sektorn. En ökad samverkan mellan kommunen och den lokala sociala ekonomin skulle kunna medföra utveckling

av från offentlig sektor fristående verksamheter som grundas på att människor i demokratiska former går samman för att tillgodose gemensamma behov som skapar mänskliga och ekonomiska mervärden för individ och samhälle.

I detta sammanhang kan den sociala ekonomins verksamheter:

- Komplettera offentlig verksamhet och därmed erbjuda medborgarna ett större utbud.
- Öka valfriheten för individen genom att erbjuda alternativ till den offentliga sektorns tjänster.
- I vissa fall ersätta verksamhet som idag drivs i offentlig regi.

Staden bör ha en stödande och stimulerande roll i relation till den sociala ekonomins aktörer medan dessa själva måste utgöra drivkrafterna i utvecklingen av den lokala sociala ekonomin.

Det i dagsläget mest angelägna syftet med att stödja den lokala sociala ekonomins utveckling handlar för kommunens del om att öka möjligheterna till integration i arbetslivet för de arbetssökande som under lång tid saknat förankring på arbetsmarknaden. Grundtanken är att göra det möjligt för alla människor att bidra till sin egen och samhällets utveckling – att bli delaktiga och kunna skapa goda levnadsvillkor för sig själva.

Den sociala ekonomin och dess organisationer kan spela en betydligt större roll än idag när det gäller att finna vägar tillbaka till arbetslivet. För individer med en tillfälligt bristfällig konkurrensförmåga på den reguljära arbetsmarknaden kan den sociala ekonomin fungera som en övergångsarbetsmarknad och för individer med mer permanent nedsättning av sin arbetskapacitet kan den sociala ekonomin erbjuda arbete och sysselsättning anpassad efter individens förmåga.

Staden ska främja ett socialt entreprenörskap som skapar förutsättningar för alla kommuninvånare att försörja sig själva och att vara delaktiga i samhällsutvecklingen.

För att denna vision ska kunna nås ska den sociala ekonomin och dess organisationer vara en naturlig samarbetspartner när det gäller att finna vägar tillbaka till arbetslivet och en meningsfull sysselsättning för personer som under lång tid befunnit sig utanför den reguljära arbetsmarknaden. Det bör också vara självklart för kommunen att undersöka möjligheterna att få vissa tjänster utförda inom ramen för den lokala sociala ekonomin som ett alternativ till att de utförs i kommunens egen regi eller upphandlas av privata företag.

Kommunens förvaltningar och bolag ska, av ovan redovisade skäl, se en samverkan med aktörer inom den lokala sociala ekonomin som både självklar och berikande för den egna verksamheten.

Med hänvisning till ovanstående yrkar jag på
att kommunfullmäktige uppdrar åt kommunstyrelsen att utarbeta en
policy om social ekonomi för Stockholms stad.

Stockholm den 11 april 2008

Rebwar Hassan